

NHỮNG ĐÓNG GÓP CỦA HỒ CHÍ MINH ĐỐI VỚI VIỆC XÂY DỰNG NỀN GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VIỆT NAM

NGUYỄN THẾ PHÚC^(*), TRẦN THỊ HỒNG MINH^(**)

Ngày nhận bài: 30/3/2022; ngày nhận lại bài: 20/5/2022; ngày duyệt đăng: 09/6/2022

TÓM TẮT

Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt chú trọng đến lĩnh vực giáo dục và đào tạo. Khi Cách mạng Tháng Tám thành công, Người đã chủ trương xây dựng nền giáo dục mới, nền giáo dục của toàn dân với đủ các bậc học. Đối với giáo dục đại học, dấu ấn nổi bật của Người chính là việc thành lập đại học Nhân dân Việt Nam và thông qua những bài nói, bài viết, những bức thư Người gửi trực tiếp cho giáo dục đại học Việt Nam đã chứa đựng những tư tưởng quan trọng để cho chúng ta thực hiện việc đổi mới giáo dục đại học Việt Nam hiện nay đáp ứng yêu cầu phát triển của đất nước, hội nhập quốc tế.

Từ khóa: *Chủ tịch Hồ Chí Minh, giáo dục, đại học, Việt Nam.*

ABSTRACT

During his lifetime, President Ho Chi Minh paid special attention to the field of education and training. When the August Revolution won victory, he advocated building a new education system, an education at all levels for the entire people. For higher education, his outstanding mark is the establishment of the People's University of Vietnam, and his speeches, articles, and letters he sent directly to Vietnamese higher education all contained important ideas for us to carry out the innovation of Vietnam's higher education to meet the development requirements of the country and international integration.

Keywords: *President Ho Chi Minh paid special attention to the field of education and training.*

Chủ tịch Hồ Chí Minh được UNESCO công nhận là Anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hóa kiệt xuất của Việt Nam. Sinh thời, Người được bạn bè quốc tế ngưỡng mộ tôn vinh với nhiều danh hiệu khác nhau, như: nhà văn, nhà thơ, nhà tư tưởng, nhà triết học nhưng Người từ chối tất cả các danh hiệu, chỉ duy nhất nhận cho mình một danh hiệu là *nhà chính trị chuyên nghiệp* và theo Người làm chính trị để cứu dân, cứu nước, đưa lại độc lập tự do, ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành.

^(*) Tiến sĩ, Trưởng Khoa Lý luận chính trị - Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

^(**) Tiến sĩ, Phó trưởng Khoa Lý luận chính trị - Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

Đối với nhân dân Việt Nam, chúng ta biết đến Người không chỉ là nhà tư tưởng vĩ đại, nhà lý luận kiệt xuất, Người sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện Đảng ta mà sớm hơn tất cả, dân tộc Việt Nam biết đến Người là một nhà giáo dục, một nhân cách mẫu mực đại diện tiêu biểu cho nền giáo dục Việt Nam hiện đại. Trong di sản của Người về giáo dục chứa đựng một giá trị lớn mang tầm vóc di sản văn hóa thế giới. Trước lúc đi xa, Người đã để lại một hệ thống tư tưởng lớn về giáo dục; trong đó, những đóng góp của Người về giáo dục đại học thực sự là dấu ấn nổi bật cho dù những bài nói, bài viết mà Người trực tiếp bàn đến chiếm số lượng khiêm tốn.

Vai trò của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với giáo dục đại học Việt Nam trước hết thể hiện ở việc Người ký các sắc lệnh để thành lập trường đại học; thông qua các bức thư Người trực tiếp viết cho sinh viên, cán bộ giáo viên các trường đại học; trực tiếp nói chuyện tại các ngày lễ lớn, các sự kiện trọng đại của dân tộc và quốc tế cũng như những ngày khai giảng năm học mới dành riêng cho bậc đại học.

Những bài nói, bài viết Người để lại cho thấy những đóng góp to lớn của Người về giáo dục đại học Việt Nam đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Điều đó được thể hiện nổi bật ở những điểm chủ yếu sau đây:

1. Dấu ấn trong việc thành lập đại học Nhân dân Việt Nam

Cách mạng Tháng 8 năm 1945 thành công, ngày 02 tháng 9, Người đọc Tuyên ngôn độc lập khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa - Nhà nước dân chủ nhân dân đầu tiên ở Đông Nam châu Á. Tuyên ngôn đã “tuyên bố thoát ly hẳn quan hệ thực dân với Pháp, xóa bỏ hết những hiệp ước mà Pháp đã ký về nước Việt Nam, xóa bỏ tất cả mọi đặc quyền của Pháp trên đất nước Việt Nam”⁽¹⁾ và khẳng định “Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thực đã thành một nước tự do và độc lập. Toàn thể dân Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mệnh và của cải để giữ vững quyền tự do và độc lập ấy”⁽²⁾. Cùng với những lời tuyên bố thoát ly quan hệ thực dân với Pháp, đồng thời, trên cơ sở tính pháp lý của chế độ dân chủ mới được xác lập, ngày 03 tháng 9 năm 1945, Chính phủ lâm thời đã phát huy hiệu lực của mình bằng việc thực thi “chiến dịch để chống nạn mù chữ”⁽³⁾. Việc thực thi chiến dịch chống nạn mù chữ cho nhân dân vừa thể hiện trách nhiệm của Chính phủ đối với nhân dân, song song đó khẳng định nhiệm vụ trọng tâm của nền giáo dục trong chế độ dân chủ, đây chính là một trong những giá trị cốt lõi của độc lập dân tộc là luôn đảm bảo quyền được học của nhân dân. Trước đó, khát vọng này đã được Hồ Chí Minh phản ánh khi gửi *Yêu sách của Nhân dân An Nam* đến Hội nghị Vécxây (1919) để đòi những quyền cơ bản cho dân tộc, trong đó có đề cập đến quyền “Tự do học tập, thành lập các trường kỹ thuật và chuyên nghiệp ở tất cả các tỉnh cho người bản xứ”⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 3). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽²⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 3). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽³⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 8). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽⁴⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 1, trang 435). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

Trong lúc đất nước đang đứng trước những khó khăn vô cùng phức tạp “ngàn cân treo sợi tóc”, để giữ được chính quyền và thành quả của cách mạng, Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa phải bắt tay ngay vào những công việc cấp bách như: chống giặc đói, giặc dốt, giặc ngoại xâm bằng những hành động cụ thể như: kêu gọi toàn dân tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, mở lớp bình dân học vụ... Đồng thời với những việc làm cần thiết trước mắt phải làm ngay, Hồ Chí Minh còn chuẩn bị cho một kế hoạch lâu dài mang tầm chiến lược đó là khởi động việc thành lập trường đại học.

Ngày 10 tháng 10 năm 1945, với tư cách là Chủ tịch Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Người đã ký “*Sắc lệnh số 43, về việc thiết lập một Quỹ tự trị cho trường đại học Việt Nam*”⁽⁵⁾. Sắc lệnh này có ý nghĩa đặc biệt để tiến tới thành lập một trường đại học đầu tiên ở Việt Nam. Cùng với *Sắc lệnh số 43*, Người ký “*Sắc lệnh số 44, ngày 10 tháng 10 năm 1945, về việc thành lập Hội đồng cố vấn học chính*”⁽⁶⁾; và “*Sắc lệnh số 45, ngày 10 tháng 10 năm 1945, về việc thiết lập một Ban đại học Văn khoa tại Hà Nội*”⁽⁷⁾. Tiếp theo các Sắc lệnh số 43, số 44, số 45, Người đã ký “*Sắc lệnh số 225, vào ngày 28 tháng 11 năm 1946, bổ nhiệm giám đốc Đại học vụ, Đồng lý sự vụ và Chánh Văn phòng Bộ quốc gia giáo dục, Tổng thanh tra Trung ương*”⁽⁸⁾. Những sắc lệnh này không chỉ là cơ sở pháp lý để tạo dựng nền đại học Việt Nam trong chế độ dân chủ nhân dân với đầy đủ thiết chế từ bộ máy nhà trường, con người, tổ chuyên môn, đến nội dung giáo dục, đào tạo của trường học mà còn thể hiện tầm nhìn chính trị và chiến lược văn hóa của Hồ Chí Minh.

Với sự chuẩn bị chu đáo đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tạo nền tảng vững chắc, chín muồi cho việc thành lập Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, vào ngày 19 tháng 01 năm 1955⁽⁹⁾. Như vậy, có thể coi đây là trường đại học đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập. Việc Chủ tịch Hồ Chí Minh giành sự quan tâm đặc biệt đến công tác thành lập trường đại học ngay từ những ngày đầu của cách mạng Việt Nam đã thể hiện sự coi trọng truyền thống hiếu học, trọng trí thức của Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Bằng việc làm này, Hồ Chí Minh đã khai thông giáo dục Việt Nam hiện tại để truyền thống giáo dục tốt đẹp trong quá khứ được tiếp nối đến tương lai. Đó là cơ sở khoa học để đào tạo những công dân có tinh thần tự lực, tự cường trong thời đại Hồ Chí Minh.

2. Những tác phẩm Hồ Chí Minh có đề cập đến giáo dục đại học Việt Nam

Những tác phẩm, bài nói, bài viết thể hiện dưới hình thức bức thư Hồ Chí Minh đề cập trực tiếp đến giáo dục đại học Việt Nam chiếm số lượng không nhiều, ước tính chưa đầy 10 lần. *Lần thứ nhất*, là vào ngày 6 tháng 5 năm 1949, Người đã viết *Thư gửi sinh viên Trường Đại học Y khoa* để khen ngợi các sinh viên xung phong tình nguyện tòng quân kháng chiến chống thực

⁽⁵⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 560). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽⁶⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 560). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽⁷⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 560). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽⁸⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 571). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽⁹⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 9, trang 264). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

dân Pháp xâm lược. Theo Người, những tấm gương đó của sinh viên Đại học Y khoa thực sự là một “vinh dự cho thanh niên Việt Nam, đặc biệt là cho thanh niên trí thức, nhất là cho sinh viên Đại học”⁽¹⁰⁾. Là người đứng đầu chính phủ, trực tiếp gửi thư cho sinh viên thể hiện sự quan tâm đặc biệt của Người đến người học; ở Việt Nam, điều này chưa từng diễn ra đối với các chế độ trước đây. Trong chế độ phong kiến, thực dân người đứng đầu xem người học là một sự ban ơn, người học đối với bề trên là một sự mang ơn, chỉ có trong chế độ dân chủ mới của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, người đứng đầu mới thấy được người học chính là người chủ tương lai của nước nhà. *Lần thứ hai*, vào tháng 04 năm 1952, Người viết *Thư gửi Giáo sư và sinh viên trường dự bị đại học ở Thanh Hóa*, trong đó Người căn dặn giáo dục đại học phải tập trung vào “mục đích là thật thà phụng sự nhân dân”⁽¹¹⁾. Trong bức thư này, dung lượng không dài nhưng ý nghĩa và tình cảm thì rất lớn. Điều này cho thấy sự quan tâm của Người không chỉ dành cho ngành giáo dục nói chung mà còn quan tâm cụ thể đến từng trường học, từng cơ sở giáo dục cụ thể. Thông qua cái riêng cụ thể, Người đã chuyển tải tinh thần và sự nghiệp chung của chế độ là đào tạo ra con người để phục vụ nhân dân. Lời dạy của Người đã giúp cho thầy và trò của trường dự bị đại học ở Thanh Hóa thêm sức mạnh, có niềm tin vững chắc để vượt qua những khó khăn gian khổ về vật chất vươn lên giành được những thành tựu to lớn của vùng quê có bề dày truyền thống hiếu học, chống giặc ngoại xâm, phục vụ cho kháng chiến của dân tộc đi đến thắng lợi. *Lần thứ ba*, vào ngày 19 tháng 01 năm 1955, tại buổi lễ khai mạc Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, Người đã lưu ý đối với sinh viên đại học là phải hiểu rõ học thế nào? Học cái gì? Học để làm gì? Và sau cùng là phải biết những điều nên làm và những điều nên chống. Có thể nói, nội dung bức thư này là một cẩm nang về phương pháp giáo dục đại học hiện đại. Những vấn đề mà Người đặt ra trong bức thư đã thấm sâu vào trong ý thức của người học qua bao thế hệ. Điều này đã làm cho người học không ngừng học hỏi, tìm tòi sáng tạo trong học tập và nghiên cứu, trở thành mục tiêu đào tạo của các trường đại học sau này. *Lần thứ tư*, vào ngày 21 tháng 7 năm 1956, Người dự và nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa I, Trường Đại học Nhân dân Việt Nam. *Lần thứ năm*, vào ngày 7 tháng 5 năm 1958, tại buổi nói chuyện tại Đại hội sinh viên lần thứ II, Người căn dặn sinh viên đại học phải tự đặt câu hỏi: “Học để làm gì? Học để phục vụ ai?”⁽¹²⁾, cũng tại diễn đàn này, Người đã nói rõ nhiệm vụ đối với giáo dục đại học là “Lý luận kết hợp với thực hành, học tập kết hợp với lao động”⁽¹³⁾. Lời căn dặn này trở thành tiêu chí để đo lường giá trị của nền giáo dục đại học Việt Nam mới. *Lần thứ sáu*, vào ngày 26 tháng 06 năm 1959, tại buổi *Nói chuyện với sinh viên đại học chào mừng Tổng Thống Xucác-nô*, Người nói sinh viên phải biết “hy sinh phấn đấu cho độc lập dân tộc, cho dân chủ, cho hòa bình thế giới”⁽¹⁴⁾. *Lần thứ bảy*, vào ngày 21 tháng 10 năm 1964, Người đã đến

⁽¹⁰⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 6, trang 69). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽¹¹⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 7, trang 400). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽¹²⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 11, trang 400). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽¹³⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 400). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽¹⁴⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 12, trang 246). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

thăm Trường Đại học Sư phạm Hà Nội và có bài *Nói chuyện tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, Người căn dặn “dạy cũng như học phải biết chú trọng cả tài lẫn đức”⁽¹⁵⁾. Cho dù là bài nói chuyện trực tiếp hay gửi thư chúc mừng chúng ta đều thấy, Người luôn quan tâm đề cập trực tiếp chủ thể người học, chú trọng đến nội dung đào tạo và phương pháp đào tạo; trong đó, những giá trị về độc lập dân tộc, tự do, dân chủ trở thành mục tiêu xuyên suốt của chương trình đào tạo và trang bị kiến thức khoa học luôn gắn với việc giáo dục đạo đức, rèn luyện lý tưởng cho người học, đây là điều bắt buộc không thể thiếu của giáo dục đại học Việt Nam trong chế độ dân chủ mới.

Các bức thư Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi cho các trường đại học không chỉ phản ánh mối quan tâm đặc biệt của Người lúc sinh thời, mà còn là những gợi mở cho việc đổi mới căn bản và toàn diện của nền giáo dục đại học hiện nay nhằm đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập sâu rộng vào nền kinh tế thế giới. Chính những bài nói, bài viết; những bức thư gửi cho các trường đại học nhân dịp khai giảng năm học mới đã trở thành một hệ thống quan điểm, trở thành di sản tư tưởng của Người về giáo dục đại học Việt Nam. Đó là sự xác lập những giá trị cốt lõi cho giáo dục đại học ở Việt Nam hiện nay.

3. Chủ tịch Hồ Chí Minh trực tiếp bàn về phương pháp đào tạo ở bậc đại học

Sự đóng góp của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với giáo dục đại học Việt Nam không chỉ ở việc Người trực tiếp ký các sắc lệnh để thành lập trường đại học mà cao hơn, Người đã chủ trương xây dựng một nền đại học “hoàn toàn Việt Nam”⁽¹⁶⁾ với dấu ấn về bản chất, đặc trưng và nội dung giáo dục cũng như gợi mở về phương pháp giáo dục hiện đại, thiết thực đáp ứng được yêu cầu của cách mạng và phù hợp với xu thế của thời đại. Người căn dặn, đối với những người làm công tác giáo dục ở bậc đại học, đặc biệt là các thầy cô giáo phải nhận rõ nhiệm vụ của giáo dục đại học: “Đại học thì cần kết hợp lý luận khoa học với thực hành, ra sức học tập lý luận và khoa học tiên tiến của các nước bạn, kết hợp với thực tiễn của nước ta, để thiết thực giúp ích cho công cuộc xây dựng nước nhà”⁽¹⁷⁾. Như vậy, bước đầu Người đã phân định rõ ranh giới và đặc trưng của từng bậc học, để từ đó sử dụng phương pháp giáo dục cho phù hợp với từng đối tượng, từng cấp học, bậc học có như vậy mới đưa lại hiệu quả và chất lượng của giáo dục đại học đương thời.

Để xây dựng đại học nhân dân trong chế độ dân chủ mới, Người đã phê phán chính sách giáo dục của thực dân và phong kiến. Đối với nền giáo dục thực dân, thực hiện chính sách ngu dân, chỉ đào tạo ra những kẻ hiền sĩ để phục vụ cho bộ máy cai trị còn nhân dân thì không được học; nền giáo dục phong kiến là tầm chương, trích cú, kinh viện xa rời thực tế... Người phê phán các nền giáo dục cũ và chủ trương xây dựng nền giáo dục mới, nền giáo dục của toàn dân. Giáo

⁽¹⁵⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 14, trang 400). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽¹⁶⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4, trang 34). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

⁽¹⁷⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 10, trang 186). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

dục toàn dân phải tạo ra môi trường học tập bình đẳng, mọi người có cơ hội học tập như nhau. Người chủ trương đổi mới nội dung giáo dục và phương pháp giáo dục, phải kết hợp cho được lý luận khoa học với thực hành; học tập khoa học tiên tiến của thế giới và biết dựa trên thực tiễn của Việt Nam. Phương pháp này trở thành triết lý “học để làm người, học để làm việc, học để làm cách mạng cứu dân, cứu nước, để phụng sự nhân dân” của Hồ Chí Minh.

Điểm đáng chú ý trong phương pháp giáo dục ở bậc đại học mà Hồ Chí Minh xây dựng, chính là “Phương pháp giáo dục thì theo nguyên tắc tự nguyện tự giác, giải thích, bàn bạc, thuyết phục, chứ không gò bó. Giúp trí thức thi đua trong học tập và công tác. Hướng dẫn trí thức sử dụng cách thật thà tự phê bình và thành khẩn phê bình để cùng nhau tiến bộ không ngừng, đoàn kết chặt chẽ, để phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân”⁽¹⁸⁾. Như vậy, những gợi mở ban đầu của Hồ Chí Minh về phương pháp giáo dục đại học đã cho thấy, trong phương pháp chứa đựng nội dung cần giáo dục và trong nội dung giáo dục đại học lại chuyển tải được phương pháp, cách thức thực hiện.

4. Bài học xây dựng giáo dục đại học Việt Nam hiện nay

Hiện nay, Việt Nam đang thực hiện sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế để thực hiện thành công thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội mà Đảng Cộng sản Việt Nam đề ra. So với trước đây, quá trình hội nhập hiện nay chúng ta có một hệ thống giáo dục đại học đồ sộ, đầy đủ các ngành nghề đào tạo. Tuy nhiên, trên thực tế hệ thống giáo dục đại học của chúng ta vẫn còn nhiều bất cập, chưa đáp ứng đầy đủ cho việc thực hiện sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Vì vậy, cần nắm vững giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục đại học, rút ra những bài học trong xây dựng đại học Việt Nam hiện nay.

Thứ nhất là về việc mở trường, xây dựng chương trình, ngành nghề đào tạo. Cần chú trọng vào các ngành nghề phục vụ thiết thực cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, chú trọng phát triển khoa học, kỹ thuật công nghệ tiên tiến theo kịp thế giới.

Thứ hai, giáo dục đại học phải chú trọng đến các ngành khoa học cơ bản nói chung và khoa học xã hội nhân văn nói riêng, cần phải phát huy tốt truyền thống văn hóa của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại để làm giàu, làm phong phú văn hóa của dân tộc Việt Nam.

Thứ ba, sử dụng hợp lý nguồn nhân lực được đào tạo; cần có sự trao đổi, hợp tác giữa đơn vị sử dụng lao động và đơn vị đào tạo để cân đối cung cầu nguồn lao động; tôn trọng trí thức; đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập; phát huy tinh thần tự chủ, tìm tòi sáng tạo trong học tập và nghiên cứu.

Thứ tư, giáo dục đại học phải chú trọng rèn luyện phẩm chất, nhân cách cho người học để đào tạo một lực lượng lao động vừa vững chuyên môn vừa có phẩm chất chính trị đạo đức vững vàng; bên cạnh đó, người học phải phát huy dân chủ, biết cầu thị để không ngừng tiến bộ.

Tình cảm đặc biệt mà Người dành cho giáo dục đại học Việt Nam đã thực sự trở thành động

⁽¹⁸⁾ Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 10, trang 137). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

lực tinh thần để các trường đại học tự tìm tòi đổi mới, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, đặc biệt là đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp đổi mới đất nước và hội nhập sâu rộng vào nền kinh tế thế giới như lúc sinh thời Người từng mong ước. Đó là bài học về mở trường, bài học về xây dựng đề án, cải cách giáo dục, xây dựng chương trình và thiết lập sứ mạng các trường đại học ở Việt Nam hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 1). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 4). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 6). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 7). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 9). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 10). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 11). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 12). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập* (tập 14). Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

